

Міжнародний гуманітарний університет
Кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

М Е Т О Д И Ч Н І В К А З І В К И

до виконання практичних робіт

з курсу

«Основи методології та організації наукових досліджень»

для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології»

СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання

Одеса-2024

МГУ

УДК: 001.89(075.8)

Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Основи методології та організації наукових досліджень» для студентів, які навчаються за спеціальністю 181 «Харчові технології» освітньої програми «Ресторанні технології» СВО «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / О.Б. Каламан. Одеса: МГУ, 2024. 31 с.

Укладач:

О. Б. Каламан, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри

Рецензент:

І. О. Кузнецова, доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту, Одеський національний економічний університет

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради

Міжнародного гуманітарного університету

(протокол № 1 від 31.08.2024)

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Дисципліна «Основи методології та організації наукових досліджень» виконує методологічну і методичну функції по відношенню до всіх дисциплін бакалаврської програми як ефективний засіб здійснення наукових досліджень у всіх областях знань. Стрімке підвищення ролі науки в сучасному світі вимагає від майбутнього фахівця значного рівня теоретичних знань і практичних умінь у проведенні наукових досліджень і їхньої ефективної організації. Ухвалення адекватних управлінських рішень стає можливим тільки завдяки використанню великих обсягів накопичених знань, які можуть бути задіяні в процесі проведення і впровадження наукових досліджень. Для майбутнього фахівця з ресторанних технологій важливими стають уміння організувати науково-дослідницьку діяльність та ефективно використовувати вже відомі наукові напрацювання.

Метою даного курсу є познайомити студентів бакалавріата з необхідними основами інструментів та методів проведення наукових та дослідницьких робіт в області різних процесів і явищ. Завданнями освоєння дисципліни «Основи методології та організації наукових досліджень» відповідно до загальних цілей основної професійної освітньої програми є: засвоєння здобувачами основ знань про методи проведення наукових досліджень; вивчення основних праць провідних методологів теоретичних і прикладних наук минулого і сьогодення; формування у здобувачів основ наукового уявлення про методи збору, обробки, аналізу та подання інформації у наукових дослідженнях.

Передумови для вивчення дисципліни. Даний курс заснований на знаннях, отриманих під час вивчення дисциплін «Вища математика» та «Філософія». Крім того, знання, отримані під час засвоєння курсу є основою для вивчення дисципліни «Економічна теорія».

ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Основи методології та організації наукових досліджень» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми технічного і технологічного характеру, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства та у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів харчових технологій.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 5. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 2. Здатність управляти технологічними процесами з використанням технічного, інформаційного та програмного забезпечення.

СК 11. Здатність розробляти та впроваджувати ефективні методи організації праці, нести відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб.

СК 12. Здатність формувати комунікаційну стратегію в галузі харчових технологій, вести професійну дискусію.

Навчальна дисципліна «Основи методології та організації наукових досліджень» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 3. Уміти застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру.

ПРН 4. Проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань.

ПРН 18. Мати базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.

ПРН 19. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самостійної та командної роботи.

ПРН 20. Вміти укладати ділову документацію державною мовою.

ПРН 22. Здійснювати ділові комунікації у професійній сфері українською та іноземною мовами.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Основних методологічних підходів до проведення наукових досліджень та методологічні основи дослідження перетворених форм економічних відносин та механізмів їх модифікації.

2. Основних видів інформаційних джерел для наукових економічних досліджень.

3. Основних принципів, методів фундаментального і прикладного дослідження економічних відносин і процесів, їх сутності та форм функціонування на техніко-, соціально-економічному і господарському рівнях.

Вміння:

4. Розробити і застосувати методологічні підстави дослідження форм економічних відносин, механізмів їхньої модифікації і трансформації.

5. Розкрити можливості пізнання сутності, форм, механізму та ролі економічних відносин і процесів в сутнісному і функціональному аспектах.

6. Володіти сучасним понятійно-категоріальним апаратом і методами економічного дослідження.

Навички:

7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

8. Готовність до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу.

9. Обґрунтовувати актуальність, теоретичну і практичну значущість обраної теми дослідження.

10. Проводити самостійні дослідження відповідно до розробленої програми.

11. Вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

12. Використання інформаційних та комунікаційних технологій.

13. Пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

14. Працювати в команді.

15. Спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

16. Управляти технологічними процесами з використанням технічного, інформаційного та програмного забезпечення.

17. Розробляти та впроваджувати ефективні методи організації праці, нести відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб.

18. Формувати комунікаційну стратегію в галузі харчових технологій, вести професійну дискусію.

19. Застосовувати інформаційні технології в управлінні підприємствами харчової промисловості та ресторанного бізнесу.

20. Уміти застосовувати інформаційні та комунікаційні технології для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру.

21. Пошуку та обробки науково-технічної інформації з різних джерел та застосовування її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань.

22. Проведення базових теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.

23. Підвищувати ефективність роботи шляхом поєднання самотійної та командної роботи.

24. Укладання ділової документації державною мовою.

25. Здійснювати ділові комунікації у професійній сфері українською та іноземною мовами.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

НАУКА І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

План:

- 1.1.Суть наукового пізнання, знання та наукового дослідження.
- 1.2.Етапи становлення і розвитку науки.
- 1.3.Поняття, цілі і функції науки.
- 1.4.Чинники розробки наукової теорії (ідея, принципи, категорії, тлумачення, поняття, гіпотези, наукова теорія
- 1.5.Структурні елементи науки, їх характеристика.
- 1.6.Наука як система знань.
- 1.7.Класифікація наук.
- 1.8.Наукові дисципліни.
- 1.9.Наукова діяльність та навички вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- 1.10.Види наукової діяльності (науково-дослідна; науково-організаційна; науково-педагогічна; науково-інформаційна та ін.).
- 1.11.Пошук та аналіз інформації з різних джерел.
- 1.12.Використання інформаційних та комунікаційних технологій у сучасному науковому світі.
- 1.13.Пошук та обробка науково-технічної інформації з різних джерел та застосовування її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань.

Питання для обговорення:

1. Визначте поняття, зміст та функції науки як форми суспільної свідомості.
2. Охарактеризуйте наукознавство та його розвиток.
3. Проаналізуйте структуру та класифікацію науки.
4. Дайте визначення об'єктів наукового пізнання, їхню класифікацію об'єктів.

5. Дайте визначення предмета наукового пізнання як конкретного аспекту або властивості об'єкта.

6. Проаналізуйте понятійно-термінологічний апарат науки: наукові терміни, категорії, концепції, парадигми, закони, закономірності тощо.

7. Назвіть основні науково-технічні революції.

8. Проаналізуйте історичні етапи розвитку науки.

Тематика рефератів/ доповідей:

1. Форми та рівні пізнання світу.

2. Структура та динаміка знання.

3. Роль істини в процесі пізнання та її рівні.

4. Практика як критерій істини.

5. Специфіка наукового знання.

6. Відносне й абсолютне наукове знання.

7. Наукове дослідження як форма розвитку науки.

8. Форми наукових досліджень.

9. Наука у ХХІ ст.

10. Основні сучасні тенденції розвитку науки.

Практичні завдання:

Практичне завдання 1. У сфері пізнання основні проблеми створюють протиріччя між знанням і незнанням, між теорією і практикою у конкретний момент часу. Проілюструйте вплив методології наукового дослідження на достовірність отриманих автором результатів. Підкріпіть дане твердження прикладами з практики.

Практичне завдання 2. Як Ви вважаєте, з чим пов'язана описана одним із вчених ситуація: «Аналіз стану окремих прикладних досліджень засвідчує, що далеко не всі вони присвячені актуальним проблемам. У багатьох випадках в них доводиться вже доведене. Низка досліджень присвячена вузьким питанням, не спирається на цілісний, комплексний підхід і тому призводить до однобічних, шаблонних рекомендацій, які неможливо застосувати на практиці». Оформіть свої роздуми у вигляді есе.

Практичне завдання 3. Охарактеризуйте шляхи пізнання за Ф. Беконом, що наведені нижче:

Шлях “павука”: спроба виведення істини із теоретичної, умоглядної сфери свідомості. Поспішне, необґрунтоване піднесення від первинних фактів до найзагальніших аксіом, а потім виведення із них знання, яке не має такого загального характеру.

Шлях “мурахи”: шлях, яким рухались прибічники накопичення виключно відчуттєво-досвідного матеріалу. Цей спосіб пізнання властивий науковцям, які працюють на теренах дослідження природи – розрізнених наук. Вони не спроможні вийти за межі власного емпіричного матеріалу та побачити власну галузь у системі наук

Шлях “бджоли”: шлях дійсно науковий, він поєднує переваги перших двох, але включає їх недоліки. Піднесення від чуттєвого досвіду до теоретичних аксіом є станом безперервним. Цей шлях нагадує процес створення меду (теорії) з нектару та пилку (відчуттєво-досвідного матеріалу). Як нектар ще не є медом, так і відчуття є лише передумовою дійсної теорії.

Практичне завдання 4. Потрібно самостійно сформулювати визначення кожного з аспектів науки, використовуючи неупорядкований перелік слів, що формулюють означення. Наука як процес (*знань, добування, про, навколишній, збереження, і, світ, внутрішній, людини, та*) – це... Наука як результат діяльності людини (*знань, предмети, сукупність, про, і, явища, внутрішнього, людини, світу, зовнішнього, наукових, і*) – це... Наука як соціальний інститут (*акумулюється, установ, і, музеї, та, мережа, серед яких, наукові, інформація, в яких, навчальні, наукова, установи, заклади, інші*) – це...

Практичне завдання 5. Підготуйте матеріали до дискусії «Значення методології в практичній діяльності». Формат представлення матеріалів до дискусії обирається здобувачем освіти самостійно та зробіть висновок стосовно виконаної роботи.:

- тези: декілька (5–7) змістових висловлювань з теми, що мають проблематизувати, зацікавити та ініціювати обговорення;

- приклади із практики, що ілюструють необхідність (або навпаки) методологічного знання у практичній діяльності (змістовний опис прикладу з обґрунтуванням позиції щодо методологічного знання).

Практичне завдання 6. Однією з характеристик, яка визначає технологію як науку, є наявність розвиненої системи наукових теорій. Лише в умовах побудови технології як системи теорій може відбуватись синтез наукового знання, який може свідчити про її зрілість як науки. Оформіть у вигляді таблиці суть облікових теорій за принципом “Теорія – основні положення”. Додатково відмітьте відмінності кожної з теорій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

План:

- 2.1. Теоретичні та методологічні принципи науки.
- 2.2. Поняття методології в наукових дослідженнях.
- 2.3. Функції методології в наукових дослідженнях.
- 2.4. Види методології (філософська, загальнонаукова, частково-наукова).
- 2.5. Методи і техніка наукових досліджень.
- 2.6. Науковий метод.
- 2.7. Наукова теорія та підходи до її визначення (гносеологічний, логічний, методологічний).
- 2.8. Загальні методи пізнання: методи емпіричного дослідження; методи теоретичного дослідження; методи, що можуть бути застосовані на емпіричному і теоретичному рівнях

Теоретичні завдання

Питання для обговорення:

1. Розкрийте сутність загальнонаукової і конкретно наукової методології дослідження.

2. Проаналізуйте методи емпіричного дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент.

3. Подайте характеристику методів теоретичного дослідження: ідеалізація, формалізація, логічні та історичні методи.

4. Проаналізуйте методи, які можуть бути застосовані на емпіричному й теоретичному рівнях: абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція, моделювання.

5. Дайте визначення системного підходу в наукових дослідженнях.

6. Дайте загальну класифікацію документів.

7. Охарактеризуйте загальні методи аналізу документації.

8. Які методи аналізу документації називаються спеціальними? Чому?

9. Що таке традиційний аналіз документації?

10. Що таке контекст?

11. Дайте визначення та поясніть сутність формалізованого аналізу документації.

12. Що таке спостереження? Які види спостережень існують? Яка мета та завдання спостережень?

13. Яким чином спостереження використовуються в економічних дослідженнях?

14. Дайте загальну характеристику опитування.

15. Хто такі експерти, а хто респонденти у прикладному економічному дослідженні? Наведіть приклади.

16. Які види опитувань ви знаєте? Види питань.

17. Використання методів прогнозування в науково-дослідній роботі.

18. Загальні методи в наукових дослідженнях. Їх відмінність від спеціальних методів.

Практичні / ситуаційні завдання:

Практичне завдання 1. Оберіть з поданого переліку поняття та доберіть з літературних джерел його визначення, користуючись лише джерелами

достовірної інформації. Визначень має бути 15-20. Посилання на використану літературу мають бути оформлені згідно з вимогами.

Поняття: ідеалізація, узагальнення, абстрагування, індукція, дедукція, аналіз, синтез, аналогія, моделювання, опис, вимірювання, спостереження, експеримент, формалізація, порівняння.

Практичне завдання 2. Які рівні виділяють у структурі методологічних знань? Дайте характеристику цим рівням.

Практичне завдання 3. У сфері пізнання основні проблеми створюють протиріччя між знанням і незнанням, між теорією і практикою у конкретний момент часу. Проілюструйте вплив методології наукового дослідження на достовірність отриманих автором результатів. Підкріпіть дане твердження прикладами з практики.

Практичне завдання 4. Як Ви вважаєте, з чим пов'язана описана одним із вчених ситуація: «Аналіз стану окремих прикладних досліджень засвідчує, що далеко не всі вони присвячені актуальним проблемам. У багатьох випадках в них доводиться вже доведене. Низка досліджень присвячена вузьким питанням, не спирається на цілісний, комплексний підхід і тому призводить до односторонніх, шаблонних рекомендацій, які неможливо застосувати на практиці». Оформіть свої роздуми у вигляді есе.

Практичне завдання 5. Підібрати в науковій періодиці статтю, в якій представлені результати наукового дослідження з певної проблеми у сфері харчових технологій, коротко законспектуйте її, дайте оцінку діям дослідника в аспекті вирішуваних ним дослідницьких завдань, визначте наукові принципи дослідження. Проілюструйте вплив принципів наукового дослідження на достовірність отриманих автором результатів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

План:

3.1. Поняття організації та технології наукових досліджень, їх

планування і ефективність.

3.2. Організаційні стадії науково-дослідного процесу і їх алгоритм.

3.3. Розробка програми наукового дослідження і її алгоритм.

3.4. Основні етапи науково-дослідних робіт.

3.5. Вимоги до обраної теми наукового дослідження.

3.6. Робоча гіпотеза.

3.7. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження.

3.8. Виконання теоретичних і прикладних наукових досліджень.

3.9. Командна робота під час проведення наукового дослідження.

3. 10. Правила спілкування державною мовою як усно, так і письмово, як основна складова наукового дослідження.

3.11. Вимоги до розробки та впровадження ефективних методів організації праці, несення відповідальності за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб.

Теоретичні завдання:

Питання для обговорення:

1. Дайте характеристику процесу наукового дослідження.
2. Поясніть термін «актуальність» щодо теми дослідження.
3. Назвіть обов'язкові елементи початкового процесу дослідження. Що таке проблема дослідження?
4. Охарактеризуйте кожен етап дослідження.
5. Особливості дослідної стадії дослідження.
6. В чому полягає сутність завершальної стадії дослідження.
7. Назвіть та надайте характеристику конкретно наукових прийомів дослідження в економіці.
8. З чого складається методика дослідження?
9. Надайте характеристику етапів формування та виконання дослідження.
10. Особливості діяльності СНТ.
11. Особливості виконання й оформлення ІНДЗ.

12. Аспектація. Композиція. Рубрикація.
13. Зміст роботи наукових гуртків.
14. Основні завдання НДР.
15. Навчально-дослідна робота здобувачів освіти.
16. Вимоги до проведення наукового дослідження.
17. Етапи проведення наукового дослідження.
18. Науковий напрямок, проблема і тема наукового дослідження.
19. Вибір теми дослідження.
20. Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни.
21. Мета та завдання дослідження. Вибір методів дослідження. Гіпотеза дослідження.

Практичні / ситуаційні завдання:

Практичне завдання 1. Розкрийте види та ознаки наукового дослідження (оформити у виді таблиці).

Практичне завдання 2. Порівняйте між собою фундаментальні та прикладні наукові дослідження (визначити спільні та відмінні ознаки, особливості притаманні кожній із груп. Представити у вигляді таблиці/презентації)

Практичне завдання 3. Наведіть категорій апарат наукового дослідження та визначте тему з дослідженням факторів економічного розвитку ресторанного підприємства (актуальність, предмет, мету, завдання, методологічний апарат, який необхідно застосовувати в ході дослідження, галузь застосування результатів дослідження).

Практичне завдання 4.

1. Оберіть з поданого переліку тему для дослідження, що відповідає вашим науковим інтересам або оберіть свою, попередньо узгодивши її з викладачем.

2. Визначте проблему, мету, предмет, об'єкт, завдання дослідження. Висуньте 2-3 гіпотези, які перевірятимете у процесі дослідження.

3. Складіть план проведення дослідження; визначте коло експертів за даною темою та коло респондентів для отримання інформації щодо досліджуваної проблеми.

4. Складіть перелік питань (7-10) до експертів (2 чол.).

5. Після узгодження плану роботи та опитувальних листів (анкет) проведіть опитування та обробіть отриману інформацію.

Теми для дослідження:

1. Філософські методи та їх роль у науковому пізнанні
2. Загальнонаукові методи дослідження
3. Практика застосування дедуктивного методу
4. Практика застосування індуктивного методу
5. Метод системного аналізу
6. Сучасна класифікація наук
7. Організація наукової діяльності в Україні
8. Пріоритетні напрями прикладних наукових досліджень
9. Національна академія наук у системі державних наукових установ
10. Прикладні науки і їхнє значення у підвищенні ефективності функціонування економіки
11. Об'єктивна необхідність наукових досліджень на сучасному етапі розвитку економіки
12. Значення розробки державних науково-технічних програм в розвитку країни та їхні види.
13. Особливості сучасних наукових досліджень
14. Дослідження процесу зародження науки
15. Характеристика сучасного стану розвитку науки в Україні
16. Характеристика основних проблем розвитку науки в Україні
17. Перспективи розвитку науки в Україні

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

План:

- 4.1. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень.
- 4.2. Джерела науково-технічної інформації.
- 4.3. Класифікація наукових документів, їх структура і призначення.
- 4.4. Методи пошуку, збору, систематизації та інтерпретації наукової інформації.
- 4.5. Оформлення результатів інформаційного пошуку.
- 4.6. Електронний пошук наукової інформації.
- 4.7. Правила управління технологічними процесами з використанням технічного, інформаційного та програмного забезпечення.
- 4.8. Основи застосовування інформаційних технологій в управлінні підприємствами харчової промисловості та ресторанного бізнесу.
- 4.9. Вимоги до формування комунікаційної стратегії в галузі харчових технологій та ведення професійної дискусії.
- 4.10. Застосовування інформаційних та комунікаційних технологій для інформаційного забезпечення професійної діяльності та проведення досліджень прикладного характеру.

Теоретичні завдання:

Питання для обговорення:

1. Поняття про наукову інформацію.
2. Види та ознаки наукової інформації.
3. Що таке інформатика, і які завдання вона вирішує?
4. Назвіть головні принципи інформаційних відносин та галузі інформації.
5. Які етапи накопичення наукової інформації?
6. Які ви знаєте етапи вивчення наукових джерел?

7. Що ви розумієте під системою опрацювання інформаційних джерел?
8. Проаналізуйте класифікацію джерел наукової інформації та їх вибір для наукового дослідження.
9. Дайте визначення кодування інформації та її використання у науково-дослідному процесі.
10. Наведіть приклади носіїв інформації і їх використання у науково-дослідному процесі.
11. Розкрийте особливості бібліотеки як інтелектуального центру наукових досліджень.
12. Охарактеризуйте бібліографічні джерела інформації.
13. Визначте структуру і організацію наукової бібліографії.
14. Проаналізуйте інформаційно-пошукові мови бібліотечних фондів.
15. Інформаційно-пошукова мова бібліотек УДК, ББК. Дайте характеристику.
16. Поняття та види каталогів.
17. Використання автоматизації та ЕОТ. Недоліки інформації.
18. Назвіть основні етапи вивчення наукових джерел інформації.
19. Поясніть твердження: «Інформація - це особливий ресурс наукової діяльності».
20. З'ясуйте можливості використання мережі Інтернет та відповідного програмного забезпечення для систематизації кінцевих та проміжних результатів наукових досліджень.

Тематика рефератів / доповідей:

1. Наукова діяльність у закладах фахової передвищої освіти.
2. Джерела інформації і їх основні типи.
3. Первинні і вторинні дані джерел інформації.
4. Сучасні інформаційні ресурси.
5. Розвиток і формування протонаукових знань в Давній Греції.
6. Генезис психології як науки в світі і в Україні.

7. Вклад Римо-Католицької Церкви у розвиток науки в епоху середньовіччя.

8. Виникнення друкарства та його вплив на розвиток знань .

9. Видатні наукові відкриття у XVI - XIX ст.

10. Найвизначніші відкриття та винаходи українських вчених для розвитку науки і суспільної практики.

11. Прикладний аналіз основних завдань наукознавства.

12. Характеристика видів наукової діяльності.

Практичні / ситуаційні завдання:

Практичне завдання 1. Підібрати 10 інтернет-джерел із наведенням їх характеристики, які можуть бути використані при дослідженні обраного кожним здобувачем освіти об'єкту.

Практичне завдання 2. Друковані джерела інформації – це друкована продукція, що пройшла редакційно-видавничу обробку, наприклад, підручники, посібники, журнали, брошури тощо. Відобразіть у табличній формі класифікацію друкованих джерел інформації, які можуть бути використані у дослідженнях з технологічних наук: тип друкованого джерела, інформації, характеристика.

Практичне завдання 3. Заповнити таблицю з аналізом нормативно-правових документів, що регулюють операції з об'єктом дослідження із характеристикою інформації, що в них міститься та висновки до таблиці. Визначте цікавий для Вас напрям дослідження, який Ви плануєте реалізувати у подальшій науковій роботі. Сформулюйте його. Знайдіть в інформаційних джерелах автореферати дисертаційних досліджень близьких за обраною тематикою та/або напрямом Вашого дослідження (3-5 авторефератів).

Практичне завдання 4. Відповідно до здійснених досліджень щодо розвитку технологій як наук у різних країнах складіть таблицю за формою: № з/п, країна, характеристика розвитку технологій як наук.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПЛАГІАТ

План:

- 5.1. Проблема плагіату та академічної доброчесності.
- 5.2. Форми запозичень текстів.
- 5.3. Класифікація видів плагіату.
- 5.4. Методи боротьби з плагіатом.

Теоретичні завдання:

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення понять авторського права, наукової етики та академічної доброчесності.
2. Перелічте види порушень академічної доброчесності.
3. Дайте визначення поняття академічного плагіату.
4. Наведіть типові ознаки наявності академічного плагіату у наукових роботах.
5. Перелічте головні нормативно-правові документи, що визначають відповідальність за порушення академічної доброчесності і авторського права.
6. Поясніть, яку відповідальність відповідно до чинного законодавства несуть здобувачі вищої освіти за виявлення академічного плагіату у студентських роботах.
7. Дайте визначення поняттю фальсифікації. Наведіть приклади.
8. Назвіть найбільш типові помилки цитування.
9. Охарактеризуйте проблему самоплагіату.
10. Наведіть приклади фабрикації у наукових дослідженнях.

Теми рефератів:

1. Особливості збирання показників з різних джерел інформації.
2. Організація збору інформації з практичної діяльності підприємства (організації).
3. Плагіат і студентські наукові праці.
4. Переваги і недоліки різних форм обміну науковою інформацією.

Практичні / ситуаційні завдання:

Практичне завдання 1. Ви хочете написати реферат з філософії. Ходите до бібліотеки, цікавитеся подробицями, щоб досконаліше вивчити філософію давніх слов'ян та в результаті отримати відмінну оцінку. Ваш друг згадав про те, що було завдання, лише напередодні заняття, тому просить Ваш реферат прочитати для прикладу, адже знає, що Ви завжди пишите чудові роботи. Ви без вагань погоджуєтеся. Коли приходите на заняття у чудовому гуморі та із захопленням через нагоду поділитися з усіма одногрупниками інформацією, яку Ви знайшов за своєю темою, дізнаєтеся від викладача, що реферати будете здавати за списком журналу. Прізвище Вашого друга на початку, а Ваше - у середині журналу. Коли Ваш товариш виходить з доповіддю і починає розповідати, Ви розумієте, що він презентує Ваш реферат. Слово у слово.

Дайте обґрунтовані відповіді на питання:

Які Ваші подальші дії? Чи є це порушенням академічної доброчесності? У майбутньому, до чого така ситуація може призвести?

Практичне завдання 2. Марина та Оксана навчаються на одному курсі і роблять спільну проєктну роботу. Дівчатам дісталася тема, яка їм не подобається, тому вони домовилися помінятися темами з Іриною та Дариною за 2 шоколадки. Коли прийшли на заняття, четверо дівчат запевняли викладача, що саме ці теми він їм і сказав підготувати.

Які з видів академічної доброчесності порушено в цій ситуації?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

План:

- 6.1. Цілі і методи теоретичного дослідження.
- 6.2. Математичні методи та моделі в дослідженнях.
- 6.3. Типи, завдання та класифікація експериментів.
- 6.4. Методологічні основи експерименту.
- 6.5. Базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних

наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи.

6.6. Підвищення ефективності роботи шляхом поєднання самотійної та командної роботи.

Теоретичні завдання:

Питання для обговорення:

1. Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки.
2. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження.
3. Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.
4. Аналіз технічної системи та формалізація технологічного процесу.
5. Методичне забезпечення теоретичних досліджень
6. Візуалізація результатів наукових досліджень.

Практичні / ситуаційні завдання:

Практичне завдання 1. Покажіть у табличній формі види і приклади спостережень у технологічних наукових дослідженнях. Уточніть, це про що?: вид спостереження, характеристика.

Практичне завдання 2. У технологічних наукових дослідженнях широко використовують емпіричні експериментальні методи. Наведіть у табличній формі найбільш поширені емпіричні експериментальні методи, їх характеристику та приклади.

Практичне завдання 3. Розробіть напрями проведення теоретичного аналізу діяльності суб'єкта господарювання ресторанного бізнесу та проілюструйте схемою алгоритм цього аналізу.

Практичне завдання 4. Підготувати аналіз сучасного стану розвитку актуальних задач в сфері ресторанних технологій. Обрати задачу для наукового дослідження та обґрунтувати письмово свій вибір. Описати актуальність обраної наукової задачі та перспективи розвитку її вирішення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АПАРАТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

План:

- 7.1. Правила складання бібліографічного опису для списків літератури і джерел.
- 7.2. Приклади бібліографічного опису окремих видів документів.
- 7.3. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у текстах наукових та навчальних робіт.
- 7.4. Методика підготовки та оформлення публікацій.

Теоретичні завдання:

Питання для обговорення:

1. Яке визначення має термін "наукове видання" і яка його роль у дослідницькій діяльності?
2. Які існують форми презентації результатів наукових досліджень?
3. Які способи та формати використовуються для представлення та поширення результатів наукової роботи?
4. Які майданчики і заходи підходять для усної передачі інформації про досягнення в науці?
5. Що таке наукова конференція і які її різновиди існують?
6. Яке значення мають наукові конференції в академічній спільноті, і які типи конференцій ви знаєте?
7. Які відомі вам форми участі в наукових дискусіях?
8. Яким чином можна брати участь у дискусіях на наукову тематику?

Практичні / ситуаційні завдання:

1. На прикладі наукових статей, які розміщені у наукових збірниках з технологічного спрямування, опрацюйте «об'єкт дослідження», «предмет дослідження», «мета дослідження», «методи наукового дослідження», розкрийте їх суть та значимість у науковому тексті.

2. Проаналізуйте наукові тексти, розміщені у наукових збірниках з технологічного спрямування (за кількістю та влучністю цитат, за правильністю посилань).

3. Проаналізуйте наукові тексти, розміщені у наукових збірниках з технологічного спрямування (за критичним аналізом обраних джерел інформації, виробленням умовиводів та правильністю посилань).

4. Згідно з обраною тематикою дослідження визначити об'єкт та предмет дослідження, мету та завдання дослідження. Визначити методи наукового дослідження.

5. Згідно з обраною тематикою дослідження здійснити постановку наукової проблеми, сформулювати наукову гіпотезу.

6. Сформувати індивідуальний план роботи здобувача. Розробити календарний план виконання роботи. Сформувати перелік літератури для опрацювання під час написання роботи. Провести реферування літератури та оформити його результати.

7. Зробити власні авторські висновки на підставі роботи з науковою літературою.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА: ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТ

План:

- 8.1. Загальна характеристика видів кваліфікаційних робіт.
- 8.2. Реферати, курсові, кваліфікаційні роботи.
- 8.3. Поняття бакалаврської роботи та її підготовка.
- 8.4. Основні етапи підготовки та захисту бакалаврської роботи.
- 8.5. Розробка плану бакалаврської роботи.
- 8.6. Підготовка тексту бакалаврської роботи та її оформлення.
- 8.7. Список використаної літератури.

Теоретичні питання:

Питання для обговорення:

1. Дайте загальну характеристику кваліфікаційної роботи бакалавра.
2. Визначте основні складові кваліфікаційної роботи бакалавра.
3. Назвіть основні критерії при визначенні теми кваліфікаційної роботи бакалавра.
4. Як відбувається розкриття актуальності теми дослідження?
5. Які фактори впливають на вибір методів дослідження?
6. У чому полягає наукова новизна кваліфікаційної роботи бакалавра?
7. Назвіть типові помилки при визначенні наукової новизни.
8. У чому полягає практичне значення одержаних результатів?
9. Як відбувається апробація результатів кваліфікаційної роботи бакалавра?
10. Яку інформацію необхідно відобразити у висновках кваліфікаційної роботи бакалавра?
11. Кваліфікаційна робота бакалавра як кваліфікаційне дослідження.
12. Завдання кваліфікаційної роботи бакалавра.
13. Вибір та уточнення теми кваліфікаційної роботи бакалавра, підбір та вивчення літератури.
14. Структура кваліфікаційної роботи бакалавра.
15. Процедура підготовки і захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.

Практичні / ситуаційні завдання:

Використовуючи індивідуальну тему наукового дослідження: розробіть та відобразіть апарат наукового дослідження: об'єкт, предмет, мету, гіпотезу, завдання. Необхідно:

1. Провести роботу над обґрунтуванням та формулюванням актуальності дослідження (розгляд загальних вимог, доцільність використання статистичної інформації).
2. Розглянути порядок проведення огляду та критичного аналізу існуючих літературних джерел, зупинитися на тих, які є основою для

визначення проблемних питань, а також розглянути методику систематизації матеріалу дослідження та узагальнення її результатів.

3. Визначити, за якими напрямками можна виділяти проблемні питання, на вирішення яких буде спрямоване дослідження (теоретичні, практичні, методологічні, організаційні, методичні).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

ПІДГОТОВКА ТА НАПИСАННЯ ТЕЗ КОНФЕРЕНЦІЇ, НАУКОВОЇ СТАТТІ

План:

- 9.1. Види наукових публікацій.
- 9.2. Видання.
- 9.3. Монографія.
- 9.4. Наукова стаття та основні вимоги до її оформлення, структура.
- 9.5. Збірник наукових праць.
- 9.6. Мова та стиль наукового дослідження.
- 9.7. Правила укладання ділової документації державною мовою.
- 9.8. Вимоги до ділової комунікації у професійній сфері українською та іноземною мовами.

Теоретичні завдання:

Питання для обговорення:

1. Назвіть види студентських наукових робіт.
2. Охарактеризуйте реферат як форму навчальної й науково-дослідної роботи.
3. Наведіть структуру реферату.
4. Які вимоги до написання реферату.
5. Тези наукової доповіді. Правила їх написання.
6. Назвіть типові помилки, що зустрічаються при написанні тез.
7. Наукова стаття та її структурні елементи.
8. Назвіть правила написання наукові статті.

9. Назвіть типові помилки, що зустрічаються при написанні статей.
10. У чому відмінність між винаходами і корисними моделями?
11. Наукова публікація: поняття, структура, основні види, основні помилки при написанні.
12. Наукові тези: поняття, структура, основні помилки при написанні.
13. Наукова стаття: поняття, структура, вимоги, основні помилки при написанні.
14. Наукова монографія: поняття, структура, вимоги до написання.
15. Реферат та основні правила його написання.

Практичні / ситуаційні завдання:

Практичне завдання 1. Підготуйте тези (доповідь з тематики ресторанних технологій).

Практичне завдання 2. Підготуйте статтю для наукового фахового видання за фаховою спрямованістю.

Практичне завдання 3. Представлення студентами оформлених згідно з вимогами наукових статей до фахового збірника. Обговорення сильних сторін та помилок і неточностей при виконанні завдання.

Практичне завдання 4. Аудиторне колективне написання рецензії на одну з представлених викладачем статей з ресторанних технологій.

Практичне завдання 5. Заслуховування рефератів, доповідей та повідомлень. Колективний розгляд та висвітлення зауважень до робіт.

Практичне завдання 6. Проведення наукової наради (тема й мета за фахом за вибором студентів) з представленням результатів попередніх наукових досліджень. Оформлення звіту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Azarova A. O., Azarova L., Rosol N., Bystritskiy O. Models and methods of electronic digital signature. Theoretical and scientific foundations of engineering: collective monograph / International Science Group. Boston : Primedia eLaunch, 2020. 180 p. P. 24–33. Available at : DOI:10.46299/isg.2020.MONO.TECH.II
3. Азарова А. О., Біліченко Н. О. Гібридний засіб захисту мовної інформації. Проблеми інформатизації та управління. 2021. № 65, том 1. С. 4–9. DOI: 10.18372/2073-4751.65.15299
4. Азарова А.О., Біліченко Н.О., Катаєв В.С., Павловський П.В. Розроблення пристрою для захисту від несанкціонованого доступу на основі трифакторної ідентифікації та аутентифікації користувачів. Реєстрація, зберігання і обробка даних. 2021, Т.23(2).С.72-80.
5. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підручник. К.: Знання, 2020. 374 с.
6. Бургин М. С. Вступ до сучасної методології науки. К. : Знання, 2021. 113 с.
7. Воронкова В. Г., Бурашнікова О .С. Синергетична методологія дослідження цифрових інструментів ефективного функціонування податкової системи. Цифрова економіка та економічна безпека. Одеса : Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2024. Вип. 1(10) С.60- 66.
8. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика: монографія. Львів-Торунь : LihaPres, 2022. 460 с.
9. Воронкова В. Г., Олексенко Р. І., Нікітенко В. О. Глобальна цифрова освіта на роздоріжжі викликів, можливостей та змін. Матеріали Міжнародного

науково-методичного семінару «Людина / світ на роздоріжжі: технології, ресурси, соціальні інституції». Практичні студії 4–6 травня 2023 р. Харків, НТУ «ХП», 2023. С.12-15.

10. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.

11. Єріна А. М., Захожай В. Б. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2020. 212 с.

12. Мар'єнко В. Ю. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на розвиток суспільства, людини, техніки: соціально-філософський аналіз. Освітній дискурс: збірник наукових праць / голов. ред. О.П.Кивлюк. Київ : ТОВ «Науково-інформаційне агентство «Наука-технології-інформація». 2023. Випуск 47 (12) С.61-72.

13. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.

14. Метеленко Н., Васильчук Г., Каганов Ю., Нікітенко В., Воронкова В. Формування цифрових компетентностей в контексті викладання «цифрової гуманітаристики». Humanities studies: Collection of Scientific Papers. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2023. 17 (94). С. 116-126.

15. Нікітенко В. О. Соціальне проектування у публічному управлінні. Humanities studies: Collec. tion of Scientific Papers / Ed.V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishinghouse “Helvetica”, 2023. 16 (9). С.174-182.

16. Пунченко О., Воронкова В., Андрюкайтене Р. Інтелект як визначальний тренд розвитку людини та історичні етапи його раціональної реконструкції. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house “Helvetica”, 2023. 17 (94). Р. 72–81.

17. Філософія основних сфер і напрямів людської життєдіяльності: Словник–довідник / З ініціативи д. соціологічних наук, проф. В.М. Пічі; за наук. ред. д. філос. наук., проф. В. Л. Петрушенка. Львів : «Новий Світ- 2000», 2022. 342 с.

18. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. К. : Знання-Прес, 2020. 186 с.

Допоміжна

1. Kalamani O. B., Purtskhvanidze O. V., Levchuk Y. S. Methodology formation of enterprise financial strategy basis on existing models analysis. Економіка харчової промисловості. 2020. № 3 (12). С. 33-41.

2. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Постінформаційне суспільство як чинник удосконалення комп'ютерних технологій та експоненційного розвитку інформації. Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: проблеми та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 30 травня 2023 року). Київ : ТОВ «Твори», 2023. С. 52-55.

3. Воронкова В. Г., Череп А. В., Нікітенко В. О. Інтеграція цифрової освіти, науки, бізнесу як необхідність розвитку інтелектуального століття. Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates: Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Internet Conference, August 3-4, 2023. Dnipro: FOP Marenichenko V.V., 2023. С. 144-148.

4. Каламан О. Б., Пурцхванідзе О. В., Мандрикін Д. В. Розроблення методології стратегії розвитку виноробних підприємств. Причорноморські економічні студії. 2020. № 56. С. 58-64.

5. Каламан О. Б., Скрібанс В. Мандрикін Д. В. Методологія формування показників ефективності стратегічних управлінських рішень на промислових підприємствах. Економічні інновації. 2021. Т.23. Вип.2 (79). С. 87-96.

6. Лагодієнко В. В., Каламан О. Б., Пурцхванідзе О. В. Особливості методології наукового дослідження сфери управління. Бізнес-навігатор. 2020. № 5 (61). С. 76-82.

7. Мар'єнко В. Ю. Безпека даних в епоху великих даних як стратегічний ресурс країни. Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: матеріали IV-ої Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 травня 2023 року / За заг. редак. проф. Ткаченко А.М. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. С.76-80

8. Нікітенко В. О. Експоненціальні технології як чинник розвитку діджиталізованого суспільства. Економіко-правові та соціально-технічні напрями еволюції цифрового суспільства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції: у 2 т. Том 2. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2022. С.451-453.

9. Фурсін О. О. Технологічні засади комунікації як соціального феномена: можливості та перспективи розвитку. Комунікаційний простір постінформаційного суспільства: проблеми та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 30 травня 2023 року). Київ : ТОВ «Твори», 2023. С.49-52.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Урядового порталу. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/>

5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

6. Офіційний сайт Журналу «Урядовий кур'єр». URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>

7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

8. Офіційний сайт Львівської національної бібліотеки України ім. В. Стефаника. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/>